[2019] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 809

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ

ਬਨਾਮ

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6640)

ਅਗਸਤ 27, 2019

[ਆਰ. ਭਾਨੁਮਤੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 1985: ਧਾਰਾ 21 - ਸੀਮਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ - ਗਬਨ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁਖਤਿਆਰ - ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਨਤਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਹੋਈ ਅਤੇ 379 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਯਾਦਪਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਰਿਟਾਇਰਲ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ - ਯਾਦਪਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 13 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਯਾਦਪਤਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਅਪੀਲ ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਉਦੋਂ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ

ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਲਗਾਤਾਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਓਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਯਾਦਪਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21(1)(b) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ - ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨਰੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫਾਲਤੂ, ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ - ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੂਰਨ ਦੰਡ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 - ਨਿਯਮ 19(1)

ਸੀਮਾ: ਦਾ ਉਦੇਸ਼ -ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ - ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਸੀਮਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਸੀ ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ - ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ

ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਜਦੋਂ ਰਿਟਾਇਰਲ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: 1.1 ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ 1.1 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ। [ਪੈਰਾ 27, 28] [821-ਏ, ਸੀ]

1.2 ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਿਤੀ 6.01.2000 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 6.01.2000 ਦੇ ਯਾਦਪਤਰ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 32] [823- ਈ,ਐਫ]

1.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਬੈਂਕਰਾਂ ਦੇ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ 2,46,130/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 34, 35] [824- ਸੀ]

1.4 ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮ, 1985 ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 13 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 2013 ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20(2)(b) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(1)(b) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਓ.ਏ. ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 37, 39] [824- ਈ-ਐੱਫ; 825-ਬੀ, ਐੱਫ]

1.5 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਸੀ ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਦੰਡਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 44][827-ਈ-ਜੀ]

1.6 ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਐਫ .ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਬੇਤੁਕਾ, ਭੜਕਾਊ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੌਰਾਨ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਬੈਗ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਗਰੀਬੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। [ਪੈਰਾ 45, 46, 47] [827- ਐੱਚ; 828-ਏ-ਡੀ]

ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1991) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਪੀ ਐਂਡ ਐਚ 1943; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 648: [2008] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 104; ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਜੀ. ਅਜੈ ਬਾਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529: [2018] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 995; ਐਸ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1989) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 582: [1989] 1 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 43; ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਕਮਰਲੀ (1967) 1 ਐਸ.ਐਲ.ਆਰ. 228; ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ (1991) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [1991] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 663 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਵਾਲਾ</u>

[2008] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 104	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 28
[2018] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 995	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 29
[1989] 1 ਬੇਨਤੀ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 43	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 33
(1967) 1 ਐਸ.ਐਲ.ਆਰ. 228	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 38
[1991] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 663	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 40

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6640

ਮਿਤੀ 24.07.2017 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 5977 ਵਿੱਚ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਿਮਰਨ ਜੀਤ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਪਰਾਸ਼ਰ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.

1. ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 24.07.2017 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 5977 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 29.02.2016 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ (ਓ.ਏ.) ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 2013 ਦਾ ਨੰਬਰ 3381 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 09.02.1972 ਨੂੰ ਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 15.10.1987 ਨੂੰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਏਮਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟ, ਥ੍ਰਿਫਟ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ "ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣ ਗਿਆ।

4. ਮਿਤੀ 5.3.1991 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406/420/468/471/477ਏ/120ਬੀ ਤਹਿਤ 1991 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੰਬਰ 91 ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਡਿਫੈਂਸ ਕਲੋਨੀ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 05.06.1991 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 12.06.1991 ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। 48 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 7.8.1991 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ 10(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ "ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ 1991 ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 868, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 356/379/411 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੈ ਰਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਚਿੰਮਾ ਰਾਮ ਤੋਂ 290/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਦੋ ਲਾਟਰੀ ਟਿਕਟਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਬੈਗ ਖੋਹਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਮਿਤੀ 15.9.1993 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

7. ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਾਂ ਮਿਤੀ 15.09.1993 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਲਗਭਗ 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

8. ਮਿਤੀ 16.09.1993 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਬਾਂਡ ਅਤੇ 5,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਭਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਤੋਂ ਲੁਕਾਏ ਗਏ ਸਨ।

9. ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਲਗਭਗ 7 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ

ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਯਾਦਪਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਯਾਦਪਤਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ, ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ (ਮੁਅੱਤਲ ਅਧੀਨ) ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 91 ਮਿਤੀ 3.3.1991 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406/420/468/471/477-ਏ ਅਤੇ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਗਬਨ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 5.6.1991 ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੈਗ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ. ਕੇ. ਸੈਣੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 16.9.1993 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 356/379/411 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਦੇ ਨਿਯਮ 19(1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਯਮ 1965 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੀ

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 16.9.1993 ਤੋਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਰਾਉਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਿਤੀ 16.9.1993 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏ.ਆਈ.ਆਈ.ਐਮ.ਐਸ. ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ।

10. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 6.01.2000 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਕਤ ਯਾਦਪਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 16.9.1993 ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 16.9.1993 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

11. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 19 ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"19. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਨਿਯਮ 14 ਤੋਂ ਨਿਯਮ 18 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ-

(i) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ

(ii) ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ

(iii) ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ:

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਖੰਡ (i) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ [ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।]

12. ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦਾ ਯਾਦਪਤਰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਤਹਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਯਾਦਪਤਰ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਬਨ ਅਤੇ

ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਣਚਾਹਿਆ ਪਾਇਆ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਯਾਦਪਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਉਸੇ ਸਾਲ ਯਾਨੀ 2000 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕ੍ਰਮ ਲੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

15. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਭਾਵ 1991 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 91 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 2.11.2012 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

17. ਮਿਤੀ 24.7.2013 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਭਾਵ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਨੂੰ ਮਿਤੀ ਮਿਤੀ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ 13 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2013 ਦੀ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 3381 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

18. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਜੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"21. ਸੀਮਾ -

(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, -

(a) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (a) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(b) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (b) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ

ਦੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿੱਥੇ-

(a) ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ

(b) ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (b) ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਵੀ ਮਿਆਦ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a) ਜਾਂ ਖੰਡ (b) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

19. ਸੀਮਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ: -

"3 <u>ਸੀਮਾਵਾਂ</u>

ਅਰਜ਼ੀ ਏ.ਟੀ. ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ/ਜੀ.ਪੀ.ਐਫ. ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

20. 2013 ਦੇ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 3381 ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

21. ਦੇਰੀ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ (i) ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; (ii) ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 2.11.2012 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; (iii) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 21.01.2013 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ; (iv) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ/ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਰਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕੀ ਗਈ

ਸੀ; (v) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਮਰ 67 ਸਾਲ ਹੈ ਉਹ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

22. ਮਿਤੀ 29.2.2016 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 6.1.2000 ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ: -

"11. ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡਾ ਪੱਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ OA ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 16.09.1993 ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 06.01.2000 ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਕਮਰਲੀ** 1967 (I) ਐਸ.ਐਲ.ਆਰ. 228 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਜੋ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

12. ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮਿਤੀ 23.02.2000 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਿਤੀ 25.02.2000 ਨੂੰ

ਏਮਜ਼ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਮਿਤੀ 21.01.2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ (ਅਨੁਬੰਧ A-6 ਕੋਲੀ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਟਾਏ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

13. ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ (ਅਨੁਬੰਧ A -5 ਕੋਲੀ)/ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ (ਅਨੁਬੰਧ A -6 ਕੋਲੀ) ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਹੈ।

14. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ OA ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁੱਖ OA ਸੀਮਾ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ **ਸਈਦ ਕਮਰਾਲੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੂਲ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

15. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ OA ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ/ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 16.09.1993 ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ।06.01.2000 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

23. ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 29.2.2016 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 2016 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5977 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 24.7.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

24. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਪਰਾਸ਼ਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

25. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 16.9.1993 ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਨਿਯਮ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

26. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

27. ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਸੀ।

28. ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਉਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਅਸਲ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ। **ਸਰਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ**[1] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਪੰਗਤਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੰਗਤਾ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ।

29. ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ**[2] **ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ** ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"7. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ (ਜਿੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਜਾਂ ਸੀਮਾ (ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਨਿਰੰਤਰ ਗਲਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਹੋਵੇ । ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤੀ ਸੱਟ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਰੋਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਪਵਾਦ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਜੇ ਮੁੱਦਾ ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਰ ਜੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬਾਸੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇ/ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ....."

---

[1]1991 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ P&H 1943

30. **ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ

ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਿਰੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਕਾਏ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ **ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ** (ਸੁਪਰਾ) ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ (7) ਅਤੇ ਪੈਰਾ (8) ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

"7. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ (ਜਿੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਜਾਂ ਸੀਮਾ (ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਨਿਰੰਤਰ ਗਲਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਪਾਅ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤੀ ਸੱਟ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਰੋਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਪਵਾਦ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਜੇ ਮੁੱਦਾ ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਰ ਜੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬਾਸੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲਾਚੇ/ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਿਛਲੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਾਰ-ਵਾਰ/ਲਗਾਤਾਰ ਗਲਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਕਾਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ।

8. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਬਕਾਏ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਕਾਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਮੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜੋ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਕਾਏ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

31. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 1972 ਤੋਂ 1993 ਤੱਕ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 28 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਯਾਦਪਤਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 16.9.1993 ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।

32. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮ, 1965 ਦੇ ਨਿਯਮ 19(I) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਿਤੀ 6.01.2000 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮਿਤੀ 6.01.2000 ਦੇ ਯਾਦਪਤਰ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

33. 13 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੀ **ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਜੀ. ਅਜੈ ਬਾਬੂ ਅਤੇ** ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ 3 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

---

[3](2018) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 529

34. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮਿਤੀ 5.03.1991 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 91 (ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406/420/468/471/477ਏ/120ਬੀ ਤਹਿਤ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸੀ।

35. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 5.06.1991 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਤੀ 12.06.1991 ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿਤੀ 7.08.1991 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਮਿਤੀ 5.06.1991 ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਬੈਂਕਰਾਂ ਦੇ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ 2,46,130/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਰ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

36. ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਏਮਜ਼ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ 2000 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ।

37. ਸੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਸੀ.ਸੀ.ਏ.) ਨਿਯਮ, 1985 ਦੇ ਨਿਯਮ 19(i) ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 6.1.2000 ਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 13 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 2013 ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 20(2)(ਬੀ) ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ:

"**20. ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ:**

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਸਾਰੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; -

(a) .....

(b) ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21(1)(b) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ।

38. **ਐਸ.ਐਸ. ਰਾਠੌਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ[4] ਕੇਸ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"21. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਸੀਮਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧਾਰਾ 58 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 58 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

22. ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰ ਜਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸੌਂਪਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

39. ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ OA ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ।

40. ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓ.ਏ. ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੱਧ **ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਕਮਰਲੀ**[5] **ਵਿੱਚ** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ **ਸਈਦ ਕਮਰਾਲੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਗਲਤ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਹੈ।

---

[4] (1989) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 582

[5] (1967) 1 ਐਸ.ਐਲ.ਆਰ.228

41. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਕਿ **ਸਈਦ ਕਮਰਾਲੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ

ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 120 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। **ਸਈਦ ਕਮਰਾਲੀ ਦੇ** ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 9.04.1947 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਿਤੀ 8.12.1952 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਮਾ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 113 ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

42. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ **ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ[6] ਕੇਸ** ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: -

"8. ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੇ ਸਮਰੱਥ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਮਿਥ ਬਨਾਮ ਈਸਟ ਏਲੋ ਰੂਰਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ [1956 ਏ.ਸੀ. 736, 769: (1956) 1 All E.R. 855, 871] ਲਾਰਡ ਰੈਡਕਲਿਫ ਨੇ ਕਿਹਾ: (All ER ਪੰਨਾ 871)

"ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬ੍ਰਾਂਡ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਆਦੇਸ਼।

9. ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੇਡ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ [ਦੇਖੋ ਵੇਡ: ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ, 6ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਪੰਨਾ 352]: "ਸਿਧਾਂਤ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ 'ਬ੍ਰਾਂਡ' ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੇਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸੰਖੇਪ ਦਿੰਦੇ ਹਨ: [ਉਕਤ]

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸਹੀ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਖਤਿਆਰੀ ਉਪਾਅ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਅਯੋਗ' ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਰੱਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

---

[6](1991) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1

10. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

43. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 6.01.2000 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 23.02.2000 ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੀਮਾ ਮਿਤੀ 23.2.2000 ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਭਾਵ ਲਗਭਗ ਮਿਤੀ 23.8.2000. ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਜਾਣ ਵਿੱਚ 13 ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

44. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਸੀ ਅਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਦੰਡਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

45. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

46. ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਬੇਤੁਕਾ, ਭੜਕਾਊ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਬੈਗ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਗਰੀਬੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹਮਦਰਦੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗੀ।

47. ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi